क्षिणासंस्थं भवति ॥ प्रधानद्रव्यविनाशे संनिपत्योपकाराङ्गसहितस्यैव तस्यावृत्तिर्भवति नाराडुपकारकसहितस्य ॥ ॥७॥

इति प्रथमस्य सप्तमी कण्डिका ॥ ॥

इदं श्रूयते व्रीहिभिर्यजे[त यवैर्यजे]तेति · तत्र सर्वाङ्गोपसंहारिप्रयोगवचनानुग्रहायाष्टदोषदुष्टविकल्पपरिहाराय [1] चोभाभ्यां व्रीहियवाभ्यां समुच्चयेन यागः कर्तव्यः · सम्भवति च सोमयागस्येव प्रधानमस्यापि यागस्याभ्यासमाश्रित्य समुच्चयः मिश्रैर्वा क्रियेतेति उत विकल्पो व्रीहिभिर्वा यवैर्वेति । तत्र पूर्वपक्षमाह ·

गुणानामेकार्थानाᳬ सर्वारम्भश्चोदितत्वात् ॥१॥ एकोऽर्थः प्रयोजनं कार्यं येषां तऽएकार्थाः एकपुरोडाशनिष्पत्त्यर्था व्रीहियवादय एतेषां एकार्थानाम् गुणानां पुरोडाशाद्यर्थानां व्रीहियवानां सर्वारम्भः कर्तव्यः सर्वैर्व्रीहियवादिभिस्तत्कार्यं [2] पुरोडाशादिकं निष्पाद्य यागः साधनीय इति । कुत एतत् चोदितत्वात् यजेतेत्येवमुभयोर्यागसाधनत्वेन विहितत्वात् · यागे साधनत्वं च यागसाधनभूतपुरोडाशप्रकृतिद्रव्यत्वेन · अत उभयोर्यागसाधनत्वेन चोदितत्वात् यैर्यागो न क्रियते तेषां विधानं व्यर्थमेव स्यात् · तस्माद्व्रीहिभिर्यवैश्च पुरोडाशो निष्पादनीय इत्येवं प्राप्तऽआह ·

न कृतत्वात् ॥२॥ यदुक्तम् सर्वारम्भः सर्वैस्तत्कर्मानुष्ठेयमिति तन्न । कुतः कृतत्वात् एकेनैव पुरोडाशरूपस्य कार्यस्य कृतत्वात् द्वितीयोपादानं व्यर्थमेव स्यात् · सर्वारम्भो हि मिश्राभ्याममिश्राभ्यां वा यागावृत्त्या · न तावन्मिश्राभ्याम् मिश्रेण हि द्रव्यान्तरोपात्त्यैकस्यापि साधनत्वाभावात् · न च यागावृत्तिः यागस्य कृतत्वात् ।

अनारभ्यत्वात् ॥३॥ अस्यार्थस्यानारभ्यत्वात् नैवारम्भणीयोऽयमर्थः यद्गुणभूतस्य द्रव्यस्यानुरोधेन प्रधानभूतस्य यागस्यावृत्तिः · तस्माद्विकल्प एव न समुच्चयः ।

---

१) ? °हायाष्टदोषंदुष्ट° २. °ष्टदोषनिदानविकल्प° Çâstradîpikâ at Jaim. १२. ३. १०.
२) ? सर्वैर्व्री° २.